

Laureátkou 33. ročníku Ceny Jiřího Ortena je Hana Lehečková s novelou *Svatá hlava* nabízející ponor do „slabé“ duše

V pořadí 33. ročník Ceny Jiřího Ortena (CJO) pro mladé talentované autory do 30 let zná svou vítězku. Je jí literární redaktorka, spisovatelka a dramatička Hana Lehečková, která odbornou porotu jmenovanou Svazem českých knihkupců a nakladatelů (SČKN) upoutala svou novelou *Svatá hlava*. Kniha vyšla v nakladatelství Vyšehrad v roce 2019 a čtenáři předkládá zápisky schizofrenika žijícího v pohraniční vesnici. Autorka prostřednictvím této perspektivy důmyslně ohledává vnitřní i vnější okraje nemocného světa, ale i naší "normálnosti". Slavnostní vyhlášení Ceny Jiřího Ortena 2020 spojené s autorským čtením tří autorů nominovaných do užšího výběru proběhlo 15. září od 17 hodin v Zrcadlové kapli Národní knihovny v pražském Klementinu.

„Za tu dobu, co se věnuji vlastní autorské tvorbě, jsem zjistila jednu věc: když jde o tvorbu pro dospělé, „normální“ příběh mě prostě nebaví. Zkoušela jsem to mnohokrát, ale vždycky ze mě nakonec vypadl nějaký podivný literární útvar balancující na hranici dětské naivity a halucinačních stavů. Taková je i Svata hlava,“ uvedla laureátka **Hana Lehečková**.

Vítězku vybrala odborná porota, v níž zasedli literární teoretik **Petr A. Bílek**, spisovatelka a redaktorka **Božena Správcová**, překladatel a básník **Ondřej Hanus**, spisovatelka a překladatelka **Pavla Horáková** a redaktor **Štěpán Kučera**. Předsedou poroty se stal **Petr A. Bílek**.

Oceněná kniha vzešla z 24 přihlášených titulů, z nichž byla nominována tři díla do užšího výběru. Kromě vítězné *Svaté hlavy* to byl román o hiphopové komunitě *Malej NY*, jehož autorem je Přemysl Krejčík a originální báseň v próze *Mount Anne* Ladislava Slezáka, v níž sledujeme netradiční milostný vztah.

Cena Jiřího Ortena 2020 byla udělena za laskavé podpory Ministerstva kultury České republiky, Magistrátu hl. m. Prahy, Státního fondu kultury a Českého literárního centra. České literární centrum (ČLC) věnovalo residenční pobyt v německé umělecké kolonii ve Worpswede spisovateli **Vratislavu Maňákov**, laureátovi CJO 2012, který byl po několika ročníků také jedním z členů odborné poroty.

Od příštího ročníku bude poskytnuta možnost tvůrčí rezidence vždy jednomu z nominovaných z předchozího roku CJO.

Všichni nominovaní od ČLC obdrželi překlad ukázky z jejich díla do AJ, FJ a NJ pro účely zahraniční propagace. Cena je podobně jako v předchozích ročnících spojena s finanční prémie pro vítěze ve výši 50 000 Kč. A nově také s 10 000 Kč pro oba další nominované.

O vítězné knize

Hana Lehečková: Svata hlava (Vyšehrad)

ANOTACE: Nemá tátu, nemá práci, nemá přátele, v malé pohraniční vsi poznává krušný rodinný život v dluzích, šikanu, výsměch okolí, domácí násilí. Ale když vezme do rukou propisku a sešít, už není chudáček, ale svatý člověk obdařený nadpřirozenými schopnostmi. Zná smysl života a má tu moc zachránit celý svět. Psychotická novela vykreslující život na pomezí reality a bludů poodkrývá, jak těžké je vymanit se ze života v sociálně slabé rodině, pokud jste jen obyčejná slabá duše.

Hana Lehečková (*1990) pochází z jižních Čech a vystudovala obor Teorie a kritika na pražské DAMU. Autorsky se věnuje především rozhlasovým hrám a pohádkám pro děti (Johana a továrna na sny, Eliáš Říha zachraňuje svět ad.), její seriál Vesmírné putování komety Julie uvedl Český rozhlas jako historicky prvního živě čteného Hajaju. Okrajově se věnuje i dramatické tvorbě (Švandovo divadlo: V(ý)chod, Divadlo Letí: Trollí matka). Knižně debutovala v roce 2018 s titulem Co se děje v Podpostelí, Svatá hlava je její první knihou pro dospělé. Pracuje jako literární redaktorka v nakladatelství a dodělává si doktorát na DAMU.

Laudatio ke knize Svatá hlava od Pavly Horákové

Knihy mají tu moc přenášet nás do jiných světů, teleportovat do jiných časů, krajin, prostředí, společenských vrstev. A některé nás dovedou uvádět i do cizích duší. Zvláštním zážitkem pak je, když nás vpustí do myslí, které se vymykají obecným představám o normě, do nitra lidí na okraji, vyloučených pro svůj původ, pro svůj hendikep či pro své skutky – lidí, od kterých v životě leckdy raději dáváme ruce pryč, abychom se jejich údělem náhodou nenakazili.

Ve *Svaté hlavě* Hany Lehečkové se ocitáme přímo uvnitř takového člověka a musíme se jeho životem pomyslně umazat celí. Do vínku dostal poruchu intelektu a osobnosti, neúplnou rodinu, bídu, nevraživé sousedy. Nemá společenské brnění v podobě jmění, vztahů nebo postavení, které nám ostatním pomáhá obstát ve vnějším světě, a nezbývá mu než si svůj svět vyztužit zevnitř. Pomocí náboženských dogmat a vlastního mravního kodexu, ritualizace činností, různých výčtů, počtů a pravidelnosti. Bez nich se jeho svět bortí, mysl se cyklí.

Ponor do „slabé duše“ autorka zprostředkovává svébytnými výrazovými prostředky. Pomocí jazyka nenapodobuje, nýbrž od základu vytváří uvěřitelný, komplexní a soudržný vnitřní svět vypravěče, do kterého se jen občas prolamuje ten vnější v podobě ozvuků médií, výroků sousedů, vrstevníků, učitelů nebo jiných autorit.

Proud vyprávění je až meditativní, text bez interpunkce chvílemi připomíná monotónní žalozpěv, svébytný jazyk vypravěče se zadírá pod kůži, jeho melodie se rozeznívá v čtenářově hlavě, stává se jeho vnitřní řečí, div že nenavozuje změněný stav vědomí. Vypravěč nás svou vemlouvavostí a vtíravostí přesvědčuje o své výjimečnosti, i když racionálně víme, že realita je jiná. Proměňuje se kadence řeči, klidné pasáže střídají běsy a blouznění, jeho mysl se tříští a znovu skládá, myšlení je ulpívavé, nutkavé. To výborně zrcadlí i psychotická grafika, chybějící interpunkce, střídání fontů a velikostí písma, odsazování řádků, užívání kurzívy nebo kaligramů.

Cestou z prokletí *vyloučenosti* je pro hrdinu *Svaté hlavy* představa vlastní *vyloučenosti*. Stačí nepatrná obměna hlásek a přeskupí se i vlastní sebepojetí. Takto nenápadná může někdy být hranice mezi šílenstvím a genialitou, velikášstvím a vyvoleností, bludem a vnuknutím. Vypravěč osciluje mezi mesiášskou a ďábelskou polohou, skrze něž však prosvítá jistá ryzost. Vidí náš svět skoro jako dítě a díky tomu nám o něm nevědomky přináší překvapivá svědectví, zároveň mluví se sugestivností manipulátorů, kteří dovedou strhnout ostatní díky tomu, že svým bludům sami beze zbytku věří. Autentická víra je totiž chytlavá, charismatická. Díky víře je i obecní blázen ve svém světě král. A je to právě víra, i když jiná než hrdinovo osobité pojetí křesťanství, totiž víra ve stvořitelskou moc slova, co jej nakonec vysvobodí – v závěru je hrdina proměněn právě silou slova.

Svatá hlava je kniha jakoby jedním dechem vyprávěná a jedním dechem ji lze i přečíst. Je to kniha výjimečná nejen pozoruhodnou prací s jazykem, ale i prací s psychologií – hrdinovou i čtenářovou. Z objektivního pohledu máloco může vyvolávat sympatie k postavě, které se téměř veškeré její okolí štítí, avšak Haně Lehečkové se podařilo stvořit antihrdinu, s níž upřímně prožíváme jeho myšlenkové a citové zvraty a cítíme úctu k jemu zraněnému lidství.

Pavla Horáková

Cena Jiřího Ortena se uděluje autorovi prozaického či básnického díla napsaného v českém jazyce, kterému v době vydání díla **není více než 30 let**. Toto prestižní ocenění se uděluje od roku 1987, od roku 2009 jej organizuje **Svaz českých knihkupců a nakladatelů** (SČKN). Mezi laureáty **Ceny Jiřího Ortena** patří například Michal Viewegh, Tereza Boučková, Petr Borkovec, Jaroslav Rudiš, Radek Malý, Petra Hůlová, Petra Soukupová, Marek Šindelka nebo Sára Vybíralová.

Kontakty

Elektronickou verzi tiskové zprávy, laudatio a kompletní informace o ceně najdete na webové stránce www.cenajirihoortena.cz

SČKN, Mgr. Marcela Turečková, 604 200 597, tureckova@sckn.cz, www.sckn.cz
MgA. Vladana Brouková, 605 901 336, vladana.broukova@gmail.com